

Raad
van State

Mediation

bij de Afdeling bestuursrechtspraak
van de Raad van State

Aan de inhoud van deze brochure kunt u geen rechten ontleen.

De tekst van de brochure is grotendeels tot stand gekomen op basis van vragen en eigen ervaringen van de afdeling Communicatie van de Raad van State.

Dit is een uitgave van de afdeling Communicatie van de Raad van State (oktober 2009).

Publieksvoorlichting Raad van State: 070 - 426 40 33 of 070 - 426 42 51.

Website: www.raadvanstate.nl

Over deze brochure

Deze brochure geeft u informatie over de mogelijkheid van mediation bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Mediation is erop gericht om met behulp van een onafhankelijk persoon te komen tot een oplossing van een geschil. Als dat lukt, wordt de zaak verder niet meer behandeld door de Afdeling bestuursrechtspraak. Misschien is mediation een mogelijkheid om uw geschil op te lossen.

In deze brochure vindt u meer informatie over wat mediation nu precies is, wat de meerwaarde van mediation is en hoe het in de praktijk werkt. Belangrijk om te weten is dat mediation bij de Raad van State alleen wordt aangeboden bij zaken die spelen in Kamer 1 (Ruimtelijke Ordening) en in Kamer 2 (Milieu) van de Afdeling bestuursrechtspraak.

Wat is mediation?

Wat is mediation?

In sommige conflicten zit een oplossing verscholen die voor alle betrokken partijen aanvaardbaar of zelfs aantrekkelijk is. De kunst is om die oplossing te vinden. Als partijen met behulp van een onafhankelijke derde (een mediator) gezamenlijk tot een oplossing komen van een geschil, is er sprake van mediation.

Niet alle beroepen die bij de Afdeling bestuursrechtspraak worden ingediend, zijn geschikt voor mediation. Uw zaak kan geschikt zijn voor mediation. Basisvoorwaarde is dat u bereid bent om met de andere partijen te praten en te komen tot een oplossing die voor alle partijen wenselijk is. Misschien denkt u dat de andere partijen daartoe niet bereid zijn, maar vaak is dat wel het geval.

Als procespartijen aan mediation wensen deel te nemen, kiezen zij een mediator. De mediator is getraind om bij conflicten alle standpunten en belangen van partijen op een rij te zetten. De mediator helpt u dan bij het vinden van een oplossing.

Belangrijk voor een goed verloop van mediation is dat alle partijen vertrouwelijkheid in acht nemen. Een onderhandelingsproces is er niet mee gebaat wanneer informatie op 'straat komt te liggen'. Voor documenten van de overheid gelden uiteraard wel de bepalingen uit de Wet openbaarheid van bestuur.

De mediator, u of de andere partijen, mogen hetgeen wordt besproken dus niet zonder toestemming van alle partijen aan buitenstaanders doorgeven. Want mocht mediation, om welke reden dan ook, niet slagen, dan zal de procedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak onmiddellijk worden hervat. Hetgeen is besproken in het mediationtraject wordt bij de behandeling van uw zaak dan niet betrokken.

Wat is de meerwaarde van mediation?

Waarom zou u mediation verkiezen boven een behandeling van uw beroep door de bestuursrechter? De bestuursrechter oordeelt of u in juridische zin gelijk heeft of niet. Als uw beroep gegrond wordt verklaard, wordt het overheidsbesluit waar u het niet mee eens bent, vernietigd.

Maar een uitspraak van de rechter lost niet altijd het eigenlijke probleem op. Via mediation kan dan wellicht een kwalitatief betere oplossing worden bereikt. Mediation pakt namelijk ook de achterliggende problemen aan. Daarnaast brengt het de partijen weer bij elkaar en gaat men, onder begeleiding van een mediator, weer in gesprek.

De meerwaarde van mediation is dat u - samen met de andere partij - zelf bepaalt hoe de oplossing eruit ziet. Daarnaast wordt de onderlinge relatie niet onnodig (verder) beschadigd. Immers als mediation lukt, is er geen sprake van een winnaar of verliezer. De kans op behoud of herstel van de relatie is dan groot. Maar ook emotionele betrokkenheid krijgt bij mediation de aandacht. Tijdens een juridische procedure is er over het algemeen weinig ruimte voor de achtergronden van het conflict. Een mediator kan wel rekening houden met de emotionele kanten van een zaak en met mogelijke communicatieproblemen. Dit voorkomt dat de standpunten zich verharderen en er patstellingen ontstaan.

Anders dan de bestuursrechter oordeelt de mediator niet, maar helpt hij u een mogelijke oplossing van het conflict te vinden.

Hoe werkt het in de praktijk?

Hoe werkt het in de praktijk?

Als u overweegt om mee te doen aan mediation, dan is het goed om te weten hoe de gang van zaken is. Hieronder is stapsgewijs de werkwijze beschreven. Mediation bij de Raad van State wordt alleen aangeboden bij zaken die spelen in Kamer 1 (Ruimtelijke Ordening) en in Kamer 2 (Milieu) van de Afdeling bestuursrechtspraak.

Beroepschrift in Kamer 2 (Milieu)

U heeft een beroepschrift ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daar wordt gekeken of uw zaak wellicht geschikt is voor mediation. Als dat het geval is, krijgen alle partijen een uitnodigingsbrief om mee te doen aan mediation en ontvangen alle procespartijen een brochure.

Beroepschrift in Kamer 1 (Ruimtelijke Ordening)

Voor Kamer 1 geldt in grote lijnen dezelfde procedure. Omdat in Kamer 1 echter ook grote zaken met veel partijen worden behandeld, kan het voorkomen dat een aantal beroepen in één zaak geschikt is voor mediation en een aantal andere beroepen niet. In zo'n geval zal mediation slechts worden aangeboden ten aanzien van die beroepen die wel voor mediation geschikt zijn. Alleen de partijen die bij deze geschillen betrokken zijn, ontvangen dan een uitnodigingsbrief en een brochure.

Wel of niet meedoen

Alleen als alle partijen die bij een bepaalde zaak betrokken zijn, instemmen met mediation, kan deze plaatsvinden. Als u niet aan een mediationstraject wilt deelnemen, geeft u dat in antwoord op de uitnodigingsbrief zo spoedig mogelijk schriftelijk door aan de Raad van State. De normale procedure wordt dan voortgezet.

Als u wel gebruik wilt maken van de mogelijkheid tot mediation, neemt u contact op met de andere procespartijen die bij uw zaak betrokken zijn. Bij de uitnodigingsbrief is een lijst gevoegd met de namen van partijen die bij uw zaak zijn betrokken.

Wie wordt de mediator?

Als alle partijen instemmen, kiezen zij gezamenlijk een mediator. Bij de uitnodigingsbrief wordt naast deze brochure ook een lijst met geselecteerde mediators en een kort curriculum vitae meegezonden. Van die lijst kunt u in onderling overleg een mediator kiezen en hem of haar benaderen. Ook op de website van de Raad van State kunt u een kort curriculum vitae van de geselecteerde mediators lezen. Als de door partijen uitgekozen mediator bereid is de mediation uit te voeren, zal hij een mediationovereenkomst naar de Raad van State sturen. Deze overeenkomst moet zijn ondertekend door alle procespartijen.

De mediationovereenkomst dient binnen vier weken na de uitnodigingsbrief bij de Raad van State binnen te zijn. In overleg met de mediationfunctionaris van de Raad van State kan deze termijn worden verlengd.

Hoe werkt het in de praktijk?

Verloop van het mediationtraject

Mediation is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. De mediator zal tijdens de eerste bijeenkomst duidelijk maken dat partijen zowel 'rechten' als 'plichten' hebben. Vervolgens inventariseert de mediator welke zaken opgelost moeten worden en onderzoekt hij wat tot nu toe de belemmeringen waren om uit het probleem te komen.

De ervaring leert dat het aantal bijeenkomsten gemiddeld op één hand is te tellen. Immers, de wil moet er zijn om gezamenlijk tot een oplossing te komen en dat kan snel blijken. Het is dan ook aan de partijen en de mediator om ervoor te zorgen dat de mediation niet langer dan drie maanden duurt. De gerechtelijke procedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak wordt tijdens het mediationtraject stilgelegd. Als er geen overeenstemming wordt bereikt in deze periode, dan wordt de gerechtelijke procedure voortgezet. Wordt er wel overeenstemming bereikt, dan wordt deze op schrift gesteld in een vaststellingsovereenkomst en zal het beroep worden ingetrokken.

Begrippen:

Mediationovereenkomst = de overeenkomst die procespartijen met elkaar sluiten als zij gebruik willen maken van mediation. Deze overeenkomst wordt dus aan het begin van het traject gesloten.

Vaststellingsovereenkomst = de overeenkomst die procespartijen met elkaar sluiten als ze via mediation overeenstemming hebben bereikt. Deze overeenkomst wordt dus aan het eind van het traject gesloten.

Hoe werkt het in de praktijk?

Tijdbalk:

Uitnodigingsbrief:

- U wilt geen mediation: u stuurt zo spoedig mogelijk een brief naar de Raad van State.
- Alle partijen willen mediation: **binnen vier weken** nemen partijen contact met elkaar op, kiezen een mediator en de ondertekende mediationovereenkomst wordt door deze mediator naar de Raad van State gestuurd.

Mediation- overeenkomst:

- **Binnen 12 weken** wordt overeenstemming bereikt: er wordt een vaststellingsovereenkomst gesloten.
- **Binnen 12 weken** wordt geen overeenstemming bereikt: de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zet de normale procedure weer voort.

In overleg met de mediationfunctionaris van de Raad van State kan van deze termijnen worden afgeweken.

Hoe werkt het in de praktijk?

De rol van de advocaat of gemachtigde

Als u wordt bijgestaan door een advocaat of een gemachtigde, dan mag hij de bijeenkomsten bijwonen. Zijn aanwezigheid is niet verplicht. Het gaat er immers om dat u zelf met de andere partij onderhandelt onder begeleiding van de mediator. Maar de aanwezigheid van een advocaat of een gemachtigde kan voor u gewenst zijn als er advies nodig is over de haalbaarheid van de oplossing. Of als u denkt dat zijn aanwezigheid u kan steunen bij de gesprekken.

De uitkomst van een mediation

Er zijn drie mogelijke uitkomsten van het mediationtraject. Er is volledige overeenstemming, gedeeltelijke overeenstemming of geen overeenstemming.

Als er volledige overeenstemming is bereikt, wordt deze vastgelegd in een overeenkomst (vaststellingsovereenkomst). Het beroep dat bij de Afdeling bestuursrechtspraak is ingesteld, moet dan worden ingetrokken.

Als er gedeeltelijke overeenstemming is bereikt, wordt deze ook vastgelegd in een overeenkomst (vaststellingsovereenkomst). De punten waarover geen overeenstemming is bereikt, worden verder behandeld in de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak.

Hoe werkt het in de praktijk?

Ook als er helemaal geen overeenstemming is bereikt, zal de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak worden voortgezet. Wat besproken is tijdens de bijeenkomsten blijft geheim en speelt dus geen rol in de beroepsprocedure die wordt voortgezet.

Zijn er kosten verbonden aan mediation?

Deelname aan mediation is niet zonder kosten. Partijen betalen samen het honorarium van de mediator. Op de lijst met geselecteerde mediators zijn de uurtarieven van de mediators vermeld.

Als tegemoetkoming vergoedt de Raad van State een klein deel van de gemaakte kosten. De hoogte van dit bedrag is vermeld in de uitnodigingsbrief.

Belangrijkste

Nog één keer de belangrijkste
uitgangspunten van mediation
op een rij:

punten

op een rij

- Deelname aan de mediation is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Wanneer u kiest voor mediation betekent dit dat u zelf, met behulp van de mediator, aan de slag gaat om samen met de andere partijen tot een oplossing te komen. Een oplossing waarvoor u zelf de bouwstenen aandraagt, is vaak beter aanvaardbaar. Alleen wanneer u bereid bent actief bij te dragen aan het zoeken naar een oplossing, heeft mediation kans van slagen.
- Iedereen die aanwezig is bij de mediation verplicht zich tot geheimhouding (de mediator, de partijen en eventuele adviseurs, advocaten of gemachtigden).

Belangrijkste punten op een rij

- De mediator kan ook besluiten om u en de andere partijen voor een afzonderlijk persoonlijk gesprek uit te nodigen.
- Zodra u, de andere partijen of de mediator aangeeft te willen stoppen, wordt de zaak terug verwezen naar de Afdeling bestuursrechtspraak, die de beroepsprocedure weer voortzet.
- Na afloop van de mediation wordt de bereikte oplossing vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst: de vaststellingsovereenkomst.

Voorbeelden

Voorbeelden van mediation

van

Dierenliefhebber

mediation

U bent een groot dierenliefhebber. U houdt honden, een pony, geiten en enkele hangbuikzwijntjes. Uw burens ergeren zich aan het hondengeblaf en vinden dat de hangbuikzwijntjes stinken. Dat is volgens u niet het geval. Eén van uw burens bedenkt dat u zoveel dieren houdt, dat er bij u sprake is van een inrichting en dat u daarvoor een milieuvergunning moet hebben. Die hebt u niet.

Uw buurman weet het gemeentebestuur te overtuigen dat u inderdaad zoveel dieren houdt dat er volgens de wet sprake is van een inrichting. Een gemeenteambtenaar komt bij u langs om de situatie te bespreken en vertelt u dat u een vergunning moet aanvragen. U overlegt met hem, want u loopt al een tijdje met de gedachte rond om een hondenpension te beginnen. Als u toch nu een vergunning moet aanvragen, zou dat een mooie aanleiding vormen.

U besluit om het hondenpension te beginnen en dient de aanvraag in. Na enkele maanden verleent het gemeentebestuur u de vergunning. De vergunning houdt o.a. een norm in voor het geluid dat de blaffende honden in uw pension mogen veroorzaken. Waar u al bang voor was, gebeurt. Uw burens gaan in beroep tegen de vergunning. Zij vinden de norm lang niet streng genoeg. U bent zelf onzeker over de haalbaarheid van de norm en besluit ook in beroep te gaan. U vreest dat u in de praktijk van het pension de norm niet zult kunnen naleven.

Beide beroepen komen voor de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De Afdeling gaat na of de vergunning en de daarin opgenomen norm in overeenstemming is met de daarvoor geldende regels. Is dit het geval dan zullen beide beroepen ongegrond worden verklaard. Constateert

de Afdeling een afwijking van de geldende regels dan wordt de vergunning vernietigd. Het gemeentebestuur zal een nieuw besluit op uw aanvraag moeten nemen.

De uitspraak van de Afdeling is bepalend voor de norm waaraan u zich hebt te houden. Uw burens weten tevens waar zij wat die norm betreft aan toe zijn.

Het kan echter zijn, dat u door het nemen van maatregelen nog veel kunt doen aan het beperken van mogelijke hinder. Ook uw burens kunnen misschien door verandering in bepaalde activiteiten bereiken dat zij minder hinder ondervinden. In een beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak kunnen deze kanten van het geschil vaak maar beperkt aan de orde komen. Daar concentreert het zich op de juridische kanten van de zaak.

Bij mediation zal de eerste vraag zijn: wat is nu het eigenlijke probleem en vervolgens kunnen we daar voor alle partijen een bevredigende oplossing voor vinden en zo ja, hoe.

Villa "De rust zelve"

U bent de trotse bezitter van een schitterende villa "De rust zelve". U bent van plan de villa uit te breiden met een aanbouw voor een fitnessruimte. Hiervoor is een bouwvergunning nodig en de gemeente kan die alleen afgeven na wijziging van het bestemmingsplan.

In de bestemmingsplanprocedure krijgt ook uw buurman de gelegenheid zijn zegje te doen. Hij is in beginsel niet tegen een uitbreiding van uw villa, maar door de plek van de aanbouw vreest hij aantasting van zijn privacy. Verder wijst hij op een fout in de publicatie van het ontwerpbestemmingsplan. U laat weten bereid te zijn rekening te houden met de privacy van uw buurman. En u vindt het vervelend dat door de procedure de verstandhouding met uw buurman een aardige deuk heeft opgelopen.

Voorbeelden van mediation

De gemeenteraad gaat niet in op de bezwaren van uw buurman en stelt het plan vast. Vervolgens wordt het bestemmingsplan ook door de provincie goedgekeurd. Uw buurman legt zich er niet bij neer en komt in beroep tegen het besluit tot goedkeuring van het bestemmingsplan. Het beroep van de buurman wordt bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State behandeld.

De Afdeling zal aan de hand van de beroepsgronden van de buurman nagaan of het besluit van de provincie moet worden vernietigd. Dat kan gebeuren als bij de publicatie van het ontwerp-bestemmingsplan in strijd met de wet is gehandeld. De procedure moet dan grotendeels worden overgedaan, zonder dat u en uw buurman weten of de aanbouw nu wel of niet door de beugel kan. Er moet een nieuw besluit worden genomen, dat weer in beroep kan worden aangevochten. Het definitieve oordeel van de rechter kan zo nog één of meer jaren op zich laten wachten.

Het kan echter zijn dat door enkele maatregelen een bevredigende oplossing voor u en uw buurman kan worden gevonden, terwijl gemeente en provincie zich daarin ook kunnen vinden. Bijvoorbeeld door het plaatsen van een schutting, het planten van bomen, het laten vervallen van een raam of een andere plek van de aanbouw.

In een rechtzaak bij de Afdeling kunnen deze alternatieve oplossingen vaak niet of slechts beperkt aan de orde komen. Bij mediation kan dat wel. Onder regie van de mediator kunnen u en uw buurman naar een oplossing zoeken en kunnen alternatieve oplossingen worden besproken.

Geluidsoverlast

U woont tegenover een vrij rustig café-restaurant. Een nieuwe eigenaar mikt echter op meer en een ander publiek. De muziekinstallatie is aangepast en de muziekkeuze is veranderd. In het begin van de week pop en rock en tijdens het weekend house. U ondervindt veel overlast.

U informeert naar de milieuvergunning voor het café en dit blijkt een oude Hindervet-vergunning te zijn, die niet is aangepast aan de eisen van de tijd. De gang van zaken in het bedrijf komt dus niet meer overeen met de voorschriften van de vergunning.

U vraagt aan het gemeentebestuur om de nieuwe eigenaar te dwingen zich aan de voorschriften van zijn vergunning te houden. Het gemeentebestuur wijst echter uw verzoek om handhaving af. Het geeft als motivering, dat het in overleg is met de nieuwe eigenaar over de aanvraag om een nieuwe vergunning. Daarin zal alles goed en bijdetijds worden geregeld. Het heeft volgens de gemeente geen zin om in afwachting daarvan op de oude vergunning te handhaven.

U neemt hier geen genoegen mee, vooral ook omdat de overlast voortduurt. U maakt bezwaar tegen het besluit om uw verzoek om handhaving af te wijzen. Het gemeentebestuur verklaart uw bezwaar ongegrond.

U besluit om bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State hiertegen in beroep te gaan. Wanneer de Afdeling uw beroep gegrond vindt, kan zij de beslissing op bezwaar vernietigen. Het gemeentebestuur moet nu opnieuw op uw bezwaar een beslissing nemen.

Maar met de uitspraak van de Afdeling is er geen einde gekomen aan uw probleem, namelijk de overlast van het café-restaurant. Mediation zal zich richten op dit probleem; de mediator zal zich inspanssen om de betrokken partijen - in dit geval u, het gemeentebestuur en de vergunninghouder - tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing te brengen.

Meer

Meer informatie

informatie

Wilt u meer informatie over mediation bij de Raad van State, dan kunt u bellen met publieksvoorlichting van de Raad van State, 070 - 426 40 33 of 070 - 426 42 51.

Verder is naast de website van de Raad van State veel algemene informatie over mediation te vinden op de volgende websites:

- www.rechtspraak.nl
(via rubriek 'Naar de rechter' - 'Mediation naast rechtspraak')
- www.mediation-bedrijfsleven.nl
- www.nmi-mediation.nl

